

POTANSİYEL İŞGÜCÜNDE OLMAYAN BİREYLER NEDEN İŞGÜCÜNE KATILMAZ?

Why Individuals Who Do Not Have A Potential Workforce Do Not Join The Labor Force

Doç. Dr. Nilay KÖLEOĞLU ¹**Cite As:** Köleoğlu, N. (2021). "Potansiyel İşgücünde Olmayan Bireyler Neden İşgücüne Katılmaz?", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, (e-ISSN:2587-2168), Vol:7, Issue:36; pp:1307-1310**ÖZET**

Ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirlemede beşeri sermaye anahtar bir rol oynamaktadır. Bu yüzden ülkelerin ilgilendikleri en önemli konulardan biri işsizliktir. Ekonomik büyümede işgücüne odaklanan pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmanın amacı, potansiyel işgücüne sahip olmayan bireylerin işgücüne katılmama sebeplerinin incelenmesidir. Araştırmanın verileri TUIK veri tabanından alınmıştır. TUIK veri tabanında potansiyel iş gücüne sahip olmayan bireyler, eğitim görenler, emekliler ve iş göremez durumda olanlar şeklinde ayrıma tabi tutulmuştur. Araştırma verilerinin analizinde multinominal lojistik regresyon kullanılmıştır. Multinominal lojistik regresyon analizinde bağımlı değişken, potansiyel işgücünde olmayan bireylerin işgücüne katılmama nedenleridir. Multinominal lojistik regresyon analizi sonuçlarına göre cinsiyet dikkate alındığında ise erkeklerde emekli olanların işgücüne katılmama olasılığı eğitim ve öğretim nedeniyle işgücüne katılmama olasılığına göre daha az ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: işgücü, işsizlik, çoklu nominal lojistik regresyon, TUIK**ABSTRACT**

Human capital plays a key role in determining the level of development of countries. Therefore, one of the most important issues that countries are interested in is unemployment. There are many studies focusing on the workforce in economic growth. The aim of this study is to examine the reasons why individuals who do not have a potential workforce do not participate in the workforce. The data of the study were taken from the TUIK database. In the TUIK database, individuals who do not have a potential workforce are divided into those who are educated, retirees and those who are unable to work. Multinomial logistic regression was used in the analysis of the research data. The dependent variable in the multinomial logistic regression analysis is the reasons why individuals who are not in the potential workforce do not participate in the workforce. According to the results of the multinomial logistic regression analysis, when gender is taken into account, the probability of not participating in the labor force for retirees in men is found to be less than the probability of not participating in the labor force due to education and training.

Key words: labor, unemployment, multinomial logistic regression, TUIK**1. GİRİŞ**

Emek arzı ve işgücü tanımları bireylerin sayısı olarak gösterilen kavramlardır. Toplam işgücü tanımına göre, ekonomik olarak etkin olan nüfusun üreten durumundaki fiilen çalışanlar ve işi olmayan ama çalışabilecek durumda olanlar olarak ifade edilmektedir. Bireyler çalışma durumunda oldukları halde bazı sebeplerden dolayı çalışmayabilirler. Sağlık sebebiyle veya çalışma isteğinde olmamaları onlar için geçerli bir mazeret teşkil edebilir. Çalışma çağında olmadıkları halde çalışmak zorunda olan bireyler de mevcuttur. TUIK işgücüne dahil olmayanları, aşağıda belirtildiği gibi dokuz farklı şekilde bölümlendirmiştir (Doğan, 2015, 27).

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar
2. İş bulma ümidi olmayanlar
3. Diğer
4. Mevsimlik Çalışanlar
5. Ev işleriyle uğraşanlar
6. Eğitim içinde olanlar
7. Emekli
8. Çalışamaz halde olanlar
9. Diğer

Az gelişmiş olan ülkelerde işgücüne katılma durumunun daha az sayıda olduğu görülmektedir. Sanayi ve ekonomide görülen hızlı ilerleme, verim açısından tarıma da yansımıştır. Bununla beraber kentlerde fabrika vb. tesislerin artmasıyla birlikte, köyden kente olan göç de hızlanmıştır. Tüm bu gelişmeler toplumun tüketim alışkanlıkları ve yaşam standartları üzerinde değişime sebep olmuştur. Evde üretimi yapılan pek çok tüketim maddesi satın alınır hale gelmiştir. Bu sebeplerden ötürü işgücüne katılımda artış olmuştur.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, BİİF Fakültesi, İşletme Bölümü, nkoleoglu@comu.edu.tr, Çanakkale/Türkiye

Erkeklerden daha çok kadınlar işgücü piyasasında yerini almıştır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte sanayide işgücü talebinde azalma görülmüştür. Makineleşme daha az insan sermayesine ihtiyacı duymaktadır. Diğer yandan sosyal refahın gelişmesiyle birlikte eğitim sürelerinde artış olurken boş zaman tüketiminin fazla olmasına sebep olmuştur (Biçerli, 2019, 63). Diğer yandan bireyler kendi istekleri doğrultusunda ve performansları ölçüsünde işten ayrılma eğilimine girebilmektedir (Altaş, 2019, 1928).

Araştırmanın birinci bölümünde literatürle ilgili bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi hakkında bilgi verilmektedir. Veri yapısı, kullanılan değişkenler ve kurulan modeller bu bölümde yer almıştır. Bulguların verildiği üçüncü bölümde, kurulan modeller için multinominal lojistik regresyona ait sonuçlar yer almaktadır. Son bölümde ise analizden elde edilen sonuçların değerlendirilmesi yapılmıştır.

2. LİTERATÜR

İşgücü piyasalarında üzerinde önemle durulan konulardan ve göstergelerden biri işsizliktir.. Bireylerin işgücüne katılmama sebepleri de araştırmacıların merak ettikleri konu olarak pek çok kez incelenmiştir.

Palaz, S. (2015) çalışmasında kadınların işgücüne piyasasına katılmama nedenlerini araştırmıştır. Kadınların çalışmama kararını etkileyen faktörleri, çocuklarına bakım sorumlulukları, eğitim, sosyal ve geleneksel normlar olarak ifade edilmiştir.

Türkiye de gençler ile ilgili yapılan incelemeler dikkate alınarak hazırlanan politikalarda, Türkiye'nin beşerî sermayesinin yükseltilmesi ve emek piyasası konularına öncelik verilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Gençler için önemli olan iki sosyal politikanın ilki eğitim ikincisi ise istihdam olarak görülmektedir (Emirgil, 2018, 437).

İşsizlik süresinin yaş, eğitim ve cinsiyete göre incelendiği çalışmada lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre hem yaş hem de eğitimin işsizlik süresinde etkili olduğu görülmüştür (Kandemir-Şimşek, 2020, 2720)

3. YÖNTEM

Regresyon modellerinde bağımlı değişkenin sayısal olması basit ve doğrusal regresyon kullanımına olanak verir. Bağımlı değişkenin kategorik/niteliksel olması durumunda ise farklı bir regresyon modeline ihtiyaç duyulur. Parametre tahminlerinde doğrusal regresyon modelleri kullanılıyorsa, p en küçük kareler yöntemi en uygun yöntem olmaktadır. Ancak, veri setinde kategorik bir bağımlı değişken yer almışsa, en küçük kareler yönteminin varsayımları sağlanamaz. Bağımlı değişken kategorik yapıda ise lojistik regresyon yöntemi uygun yöntem olarak düşünülebilir. Lojistik regresyon analizinde yer alan bağımlı değişken iki kategorili (Binary), Multinominal ve Ordinal lojistik olmak üzere üç farklı modelden oluşmaktadır (Altaş, & Yılmaz, 2021, 69).

Multinominal lojistik regresyon analizinin lojistik regresyon analizinden ayrıldığı en önemli özellik, kişilerin farklı seçimlerini karşılaştırabilen olmasıdır.(Kandemir-Şimşek, 2019, 534).

Kurulan multinominal lojistik modelde, modelin bağımlı değişkeni işgücüne dahil olmama nedenidir. Multinominal lojistik regresyonda bağımlı değişken olan işgücüne dahil olmama nedeni, potansiyel iş gücünde olmayanlar için üç kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler” “Eğitim ve öğretimin içinde olanlar”, “emekli olanlar” ve “çalışamaz durumda olanlar”dır. Eğitim ve öğretim kategorisi referans kategorisi olarak alınarak iki ayrı model kurulmuştur. bu durumda kurulan modeller aşağıdaki gibidir.

Model I, eğitim ve öğretim içinde olanlar ile emekli olanlar.

Model II, eğitim ve öğretim içinde olanlar ile çalışamaz halde olanlar.

Veriler TUİK veri tabanından elde edilmiştir. 2021 yılı çeyrekler ve cinsiyet türü modelin değişkenleri arasındadır.

4. BULGULAR

TUİK veri tabanı kullanılarak potansiyel işgücünde olmayan bireylere ait cinsiyetlerine göre dağılım tablo 1’de özetlenmiştir. 2021 yılı çeyreklerde eğitim ve öğretimin içinde olan kadın sayısı erkeklerden fazlayken, emekli olan erkeklerin kadınlara göre sayı olarak fazla oluşu dikkat çekicidir. Diğer yandan üççeyrek dilimde, çalışamaz durumda olan kadın sayısının erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo1.Potansiyel işgücünde olmayan bireylerin cinsiyetlerine göre 2021 in çeyreklerinde işgücüne katılmama nedenleri

2021 yılı çeyrekler	Eğitim ve öğretimin içinde olanlar		Emekli olanlar		Çalışamaz durumda olanlar	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
1.Çeyrek	2329	2636	3575	1298	1569	3522
2.Çeyrek	2283	2989	3743	1244	1524	3437
3.Çeyrek	2110	2493	3779	1276	1519	3376

Tablo 2. İşgücüne dahil olmama bağımlı değişkeni ve bağımsız değişkenlere ait frekans dağılımı

Değişkenler	Kategoriler	Frekans	%
İşgücüne Dahil olmama	Eğitim ve öğretim içinde olan	14840	32,24
	Emekli	14915	33,40
	Çalışamaz durumda	14947	33,46
Cinsiyet	Erkek	22431	50,18
	Kadın	22271	49,82
Çeyrekler	1.çeyrek	14929	33,39
	2.çeyrek	15220	34,05
	3.çeyrek	14553	32,56

Tablo3.İşgücüne dahil olmama bağımlı değişkeni için multinominal lojistik regresyon analizi

Bağımsız Değişken	Model I			Model II		
	β	p	Exp(β)	β	p	Exp(β)
Sabit	-,648	0,000		0,312	0,000	
Cinsiyet						
Erkek	-1,218	0,000	3,381	-0,656	0,000	0,519
Çeyrekler						
1.çeyrek	-0,112	0,000	0,894	-0,036	0,207	0,964
2.çeyrek	-0,094	0,001	0,911	0,062	0,032	0,940

Yapılan çalışmada, potansiyel iş gücü grubunda olmayan bireylerin işgücüne dahil olmama durumları nedenlerine göre hem cinsiyet hem de yılın çeyreklerine göre incelenmiştir. Multinominal lojistik regresyon analizin için “iş gücüne dahil olmama” nedenlerinin içinde yer alan, “eğitim ve öğretim içinde olma” durumu referans kategori olarak alınmış “emekli” olma ve “çalışamaz durumda” olma durumları nedeniyle işgücüne dahil olmama, eğitim öğretim içinde olma nedeniyle iş gücüne dahil olmamaya göre incelenmiştir.

Tablo3 incelendiğinde iki ayrı modelin kurulduğu görülecektir. Bu modellerden ilki “emekli olanların eğitim ve öğretim içinde olanlara göre işgücüne katılmama nedenlerini, cinsiyet ve çeyrekleri dikkate alınarak incelendiği modeldir. İkincisi ise çalışamaz durumda olanların eğitim ve öğretim içinde olanlara göre işgücüne katılmama nedenlerini cinsiyet ve çeyrekleri dikkate alınarak incelendiği modeldir.

Tablo3’ e ait bulgular incelendiğinde, $p < 0,05$ için modele alınan tüm değişkenlerin anlamlı olduğu görülmektedir. İlk modelimizde, çeyrekleri dikkate aldığımızda emekli olanların işgücüne katılmama olasılığı eğitim ve öğretim nedeniyle işgücüne katılmayanlar dikkate alındığında 1.çeyrekte 3.çeyreğe göre 0,89 kat ve 2.çeyrekte ise 3.çeyreğe göre 0,91 kat daha azdır. Yine İlk model dikkate alındığında, emekli olanların işgücüne katılmama olasılığı eğitim ve öğretim nedeniyle iş gücüne katılmayanlara göre cinsiyet açısından incelendiğinde erkeklerde kadınlara göre 3,38 kat daha az olduğu görülmektedir.

İkinci modelde belirtildiği gibi çeyrekler incelendiğinde, çalışamaz durumda olanların iş gücüne katılmama olasılığı, eğitim ve öğretim nedeniyle işgücüne katılmayanlar dikkate alındığında 2.çeyrekte 3.çeyreğe göre 0,94 kat daha fazladır. Yine ikinci model dikkate alındığında, çalışamaz durumda olanların iş gücüne katılmama olasılığı eğitim ve öğretim nedeniyle iş gücüne katılmayanlara göre cinsiyet açısından incelendiğinde erkeklerde kadınlara göre 0,51 kat daha az olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Potansiyel işgücünde olmayan bireylerin zorlu hayat koşullarında işgücüne katılmaları hem ülke ekonomisini hem de aile ekonomisini etkileyecek bir durumdur. Bu konuda bir çözüm sunan Schmid (2010, 47) çalışmasında, standart istihdam ilişkisinin esnekleştirilmesini önermektedir. Kadınların işgücüne katılım oranı oldukça düşük olmasına rağmen ülkenin yüksek büyüme oranlarının oluşabilmesinde engel teşkil ettiği düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, kadının toplumdaki yerinin zayıf kalmaması için işgücü piyasasında yer alması gerektirir. Günümüzde kadının işgücüne katılım oranında artış görülmüştür. Bu artışın tarım dışı sektörlerde olması da dikkat çekicidir (Aldan & Öztürk, 2020, 153). Belirtilen çalışma, bizim bulduğumuz sonuçları desteklemektedir. Her iki değişken açısından bakıldığında erkeklerin işgücüne katılmama oranı

daha fazladır. Aynı çalışmada bunu sebebi olarak, eski kuşakların yeni kuşaklara oranla işgücü piyasasında daha etkin olması olarak ifade edilen kuşak etkileri olduğu tespitinde bulunulmuştur (Aldan & Öztürk, a.g.e., 153).

Yapılan araştırmada, potansiyel işgücünde olmayan bireylerin işgücüne katılmama nedenleri ele alınmıştır. Bu amaçla yapılan multinominal lojistik regresyon analizinde, bireylerin işgücüne dahil olmama nedenleri olarak eğitim ve öğretim içinde olanlar, emekli olanlar ve çalışmaz durumda olanlar alınmış ve emekli olanlar ile çalışmaz durumda olanların işgücüne katılmama nedenleri 2021 yılını çeyrekleri ve cinsiyet açısından eğitim ve öğretimde olanların işgücüne katılmamalarına göre analiz edilmiştir. Analiz sonrasında çeyreklerde, emekli olanların işgücüne katılmama olasılığı eğitim ve öğretim nedeniyle işgücüne katılmama nedenine göre 2. çeyrekte 3.çeyreğe göre daha az bulunmuştur. Cinsiyet dikkate alındığında ise erkeklerde emekli olanların işgücüne katılmama olasılığı eğitim ve öğretim nedeniyle işgücüne katılmama olasılığına göre yine daha az ortaya çıkmıştır. Çalışmaz durumda olanların işgücüne katılmama olasılığı ise 2. çeyrekte 3.çeyreğe göre daha fazla iken erkeklerde kadınlara göre daha az olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular nedeniyle çeyreklerde ve cinsiyete göre bu bulgulara neden olan durumların daha detaylı incelenerek ekonomi düzenleyiciler tarafından incelenmesi gerektiği kanısı ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

Aldan, A., & Öztürk, S. (2020). Kadın İşgücüne Katılımında Artışın Belirleyicileri: Kuşak Etkisinin Ayırıştırılması, *Dogus University Journal*, 21(2),141-156.

Altaş, D., & Yılmaz, A (2021). Yaşam Memnuniyeti ve Yaşam Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin Sıralı Lojistik Regresyon Analiziyle İncelenmesi, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 07 (02), 67-76.

Altaş, S. S. (2019). İş değerleri, örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisinin bireysel iş performansı ve işten ayrılma eğilimi üzerindeki etkisine yönelik bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1927-1944.

Biçerli, Kemal (2019). Çalışma Ekonomisi, Beta Yayınevi, 11. Baskı, İstanbul.

Doğan, Harun (2015), “Çalışma Ekonomisine Giriş ve Temel Kavramlar”, Çalışma Ekonomisi (Ed. Hüseyin M. Yüceol ve Fatma Fidan), Lisans Yayıncılık, İstanbul.

Emirgil, Burak Faik. (2018), “Gençlere Yönelik Sosyal Politikalar”, Sosyal Politika (Ed. Aysen Tokol ve Yusuf Alper), Dora Basım-Yayın, Bursa.

Kandemir-Şimşek, A. (2019). “Multinominal Lojistik Regresyon Analizinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi”, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimlerde Akademik Çalışmalar (ed. Zafer Gölen ve Sevilay Özer), Iype Publishing,Cetinje.

Kandemir-Şimşek, A. (2020). İşsizlik Süresinin Cinsiyet, Yaş ve Eğitime Göre İncelenmesi: Lojistik Regresyon Analizi, *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal*, 6(39), 2716-2720.

Palaz, S. (2015). Kadınların İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri; Bandırma Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 435-449.

Schmid, G. (2010). Non-Standard Employment and Labour Force Participation: A Comparative View of the Recent Development in Europe. IZA Discussion Paper No: 5087.